

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 46/2021-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Laššákovvej a sudcu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť občianskeho združenia LITA, autorská spoločnosť, Mozartova 9, Bratislava, IČO 00 420 166, zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Kubovičom, Námestie Biely kríž 3, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 43 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd tretím a štvrtým výrokom rozsudku Okresného súdu Košice II č. k. 36 Cb 45/2016-168 z 12. júna 2018, uznesením Okresného súdu Košice II sp. zn. 36 Cb 45/2016 zo 14. mája 2019, rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Cob 163/2018 z 28. februára 2019 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Obdo 26/2020 z 29. apríla 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. júla 2020 doručená ústavná sťažnosť občianskeho združenia LITA, autorská spoločnosť, Mozartova 9, Bratislava, IČO 00 420 166 (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 43 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) tretím a štvrtým výrokom rozsudku Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 36 Cb 45/2016-168 z 12. júna 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“), uznesením okresného súdu sp. zn. 36 Cb 45/2016 zo 14. mája 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“), rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Cob 163/2018 z 28. februára 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Obdo 26/2020 z 29. apríla 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“, spolu len „napadnuté rozhodnutia“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 36 Cb 45/2016 domáhala proti obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vydania bezdôvodného obohatenia vo výške 2 964 eur s príslušenstvom vzniknutého neoprávneným použitím diel nositeľov práv, ku ktorým sťažovateľka vykonáva kolektívnu správu práv. Napadnutým rozsudkom okresný súd zaviazal žalovaného zaplatiť sťažovateľke sumu bezdôvodného obohatenia vo výške 1 083 eur s príslušenstvom a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

3. Sťažovateľka podala proti rozsudku okresného súdu v časti výrokov III a IV, t. j. proti výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a v časti výroku o trovách konania odvolanie. Krajský súd rozhodol napadnutým rozsudkom tak, že v napadnutej časti

napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil a žalovanému priznal náhradu trov odvolacieho konania.

4. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, o ktorom najvyšší súd rozhodol napadnutým uznesením tak, že dovolanie odmietol.

5. Po právoplatnom skončení konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 36 Cb 45/2016 rozhodol okresný súd napadnutým uznesením zo 14. mája 2019 o výške trov konania, ktorým zaviazal sťažovateľku na náhradu trov konania žalovaného v sume vyčíslenej v predmetnom uznesení.

6. Sťažovateľka namieta arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku okresného súdu, ktorý považoval za obvyklú odmenu za získanie licencie pri obdobných zmluvných podmienkach v danom období pre účel vydania bezdôvodného obohatenia podľa § 56 ods. 1 písm. g) zákona č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 618/2003 Z. z.“) sumu vo výške 9,50 eur za využívanie 1 televízneho prijímača za rok, ktorú si rovnakým titulom uplatňovala iná organizácia kolektívnej správy – Slovenský ochranný zväz autorský pre práva k hudobným dielam (ďalej len „SOZA“). Odôvodnenie napadnutého rozsudku okresného súdu bolo založené na tom, že obvyklá odmena uplatnená sťažovateľkou je sporná a podľa okresného súdu nedostatočne preukázaná, a keďže žalovaný sám akceptoval ako obvyklú odmenu vo výške 9,50 eur/TV prijímač/rok, s ohľadom na spornosť sumy 26 eur, súd za smerodajnú a pre rozhodnutie vo veci samej akceptovateľnú výšku odmeny považoval nižšiu odmenu uvedenú žalovaným.

7. Sťažovateľka argumentuje, že „Predmetom žaloby bolo vydanie bezdôvodného obohatenia, kedy jeho výška sa odvíja od obvyklej licenčnej odmeny. Súd preto mal skúmať, za akú odmenu obvykle v čase, keď došlo zo strany [REDAKOVANÉ] s.r.o. k neoprávnenému zásahu do sťažovateľom kolektívne spravovaných práv, získavali iní používatelia licenciu na dané použitie predmetov ochrany. Obvyklá odmena môže byť len taká, za akú v rozhodnom období skutočne boli poskytované licencie iným používateľom

na také isté používanie takých istých predmetov ochrany a za akú používateľa skutočne získavali licenciu na také isté používanie takých istých predmetov ochrany. Sťažovateľ preukázal súdu 218 hromadnými licenčnými zmluvami, že v roku 2015 získavali iní používatelia licenciu na používanie diel literárnych, dramatických, hudobnodramatických, choreografických, audiovizuálnych, fotografických výtvarného umenia, architektonických a úžitkového umenia formou verejného prenosu za licenčnú odmenu určenú podľa Sadzobníka sťažovateľa účinného od 01.01.2015, čo v prejednávanej veci predstavovalo obvyklú ročnú licenčnú odmenu vo výške 26 Eur za jedno zvukovoobrazové zariadenie prostredníctvom ktorého dochádzalo k verejnému prenosu.

... Sťažovateľ v konaní pred súdom prvej inštancie opakovane poukázal na dôvody rozdielnosti licenčnej odmeny uplatňovanej sťažovateľom a inou organizáciou kolektívnej správy - SOZA. Sťažovateľ výslovne a opakovane zdôraznil a preukázal, že kým on vykonáva kolektívnu správu majetkových práv autorov a iných nositeľov práv k literárnym, dramatickým, hudobnodramatickým, choreografickým, audiovizuálnym, fotografickým dielam, dielam výtvarného umenia, architektonickým dielam a dielam úžitkového umenia, tak SOZA, Slovenský ochranný zväz autorský vykonáva kolektívnu správu majetkových práv autorov a iných nositeľov práv iba k hudobným dielam. Z vybraných odmien teda SOZA v rámci jedného odvysielaného audiovizuálneho diela vypláca odmenu iba autorovi hudobného diela, kým sťažovateľ vypláca odmenu pôvodnému režisérovi a scenáristovi – v prípade zahraničného audiovizuálneho diela (čo je prevažná väčšina vo vysielaní) aj režisérovi a scenáristovi slovenského znenia, autorovi prekladu, autorovi úpravy dialógov, ďalej vypláca odmenu autorovi literárnej predlohy, choreografovi, výtvarníkom v prípade animovaných diel, bábkarom, prípadne ďalším autorom výtvarných diel pokiaľ boli použité v audiovizuálnom diele a pod. “.

Kedže SOZA, ktorej licenčné odmeny súd prvej inštancie považoval za obvyklé pre dané použitie diel, spravuje odlišný druh a odlišný rozsah predmetov ochrany (výlučne hudobné diela) ako sťažovateľka, licenčné odmeny ňou uplatňované nie sú a nemôžu byť obvyklými licenčnými odmenami, za aké boli v čase neoprávneného zásahu do práv spravovaných sťažovateľkou udeľované používateľom licencie, a sťažovateľka tak považuje za „zjavne nelogický a arbitrárny záver, ktorý učinil súd prvej inštancie, že za obvyklú odmenu za použitie audiovizuálnych a ďalších diel spravovaných sťažovateľom formou

verejného prenosu by bola odmena za úplne iný druh predmetov ochrany (hudobných diel). Je bez potreby bližšieho odôvodnenia nepochybne nemysliteľné, aby sa cena požadovaná za jeden druh tovaru považovala za zvyčajnú cenu za iný druh tovaru.“.

8. Sťažovateľka tiež poukázala na uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 101/2011 z 24. marca 2011, v ktorom ústavný súd vyslovil názor, že uzatvorenie licenčných zmlúv s inými používateľmi podľa sadzobníka odmien považuje za dôkaz toho, že iní používatelia považovali odmenu za primeranú.

9. Podľa sťažovateľky výšku obvyklej licenčnej odmeny preukazuje to, že za rok 2015 s ňou uzatvorilo 350 používateľov dohody o urovnaní, v ktorých rešpektovali jej sadzobník, a podľa toho istého sadzobníka v roku 2016 uzatvorilo za uvedené licenčné odmeny 300 používateľov rozšírené hromadné licenčné zmluvy a 247 používateľov dohody o urovnaní, v roku 2017 uzatvorilo 644 používateľov rozšírené hromadné licenčné zmluvy a 27 používateľov dohody o urovnaní a pre rok 2018 uzatvorilo 677 používateľov rozšírené hromadné licenčné zmluvy. Sťažovateľka poukázala aj na 37 rozsudkov iných všeobecných súdov v skutkovo a právne obdobných konaniach, v ktorých považovali súdy za preukázanú obvyklú licenčnú odmenu vo výške tak, ako ju sťažovateľka preukázala v tomto konaní.

10. Sťažovateľka tak odôvodneniu napadnutého rozsudku okresného súdu vytýka nepresvedčivosť, nelogickosť a nepreskúmateľnosť.

11. Keďže sa krajský súd ako odvolací súd s názorom súdu prvej inštancie ohľadom posúdenia obvyklej licenčnej odmeny stotožnil a rozsudok okresného súdu v napadnutej časti ako vecne správny a odôvodnený spôsobom zodpovedajúcim zákonu potvrdil, považuje sťažovateľka aj odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu za nepresvedčivé, nelogické a nepreskúmateľné, čo robí rozsudok krajského súdu svojvoľným a nepreskúmateľným. Sťažovateľka vyslovuje presvedčenie, že okresný súd a krajský súd svojím procesným postupom a napadnutými rozhodnutiami porušili jej právo na spravodlivý proces, keďže súčasťou práva na spravodlivý proces je aj právo na presvedčivé a riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, a to tak, aby toto rozhodnutie

bolo preskúmateľné a aby z neho bolo zrejmé, akým spôsobom súd dospel k záveru, ktorý v rozhodnutí vyslovil, a akým spôsobom sa vysporiadal s relevantnými a pre vec podstatnými argumentmi žalobcu, dôkazmi a skutkovými okolnosťami, na ktoré sťažovateľka poukázala.

12. Keďže napadnuté uznesenie okresného súdu o výške trov konania má základ v nezákonných a ústavne neudržateľných rozhodnutiach vo veci samej, došlo aj ním podľa sťažovateľky k zásahu do jej majetkových práv zaručených v čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.

13. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľka uviedla, že nesúhlasí s právnym záverom vysloveným najvyšším súdom, že v predmetnej veci nejde o žiadnu z výnimiek pre uplatnenie námietky nepreskúmateľnosti rozhodnutia zakladajúcej prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), pretože podľa jej mienky dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu vykazoval vysokú mieru arbitrárnosti. Sťažovateľka je toho názoru, že najvyšší súd učinil svoje rozhodnutie bez akéhokoľvek presvedčivého, logického a preskúmateľného odôvodnenia, čo robí aj jeho rozhodnutie svojvoľným a nepreskúmateľným, čím najvyšší súd zasiahol do sťažovateľkou označených práv. Dovolací súd tak napadnutým uznesením odoprel sťažovateľke právo na prístup k súdu, keďže sa odmietol riadne zaoberať jej opravným prostriedkom.

14. Napadnutými rozhodnutiami, ktorými súdy poskytli ochranu neoprávnenému používateľovi predmetov ochrany na úkor sťažovateľky a ňou vykonávaných práv autorov, došlo podľa mienky sťažovateľky aj k porušeniu smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti.

15. Sťažovateľka poukázala aj na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 8 Cdo 206/2018 z 20. marca 2019, ktorým bolo odmietnuté dovolanie proti rozsudku krajského súdu

a potvrdené ako správne závery krajského súdu v napadnutom rozsudku v plnom rozsahu potvrdzujúce nároky sťažovateľky.

Napadnuté rozhodnutia sú tak podľa sťažovateľky jedinými rozhodnutiami v celej Slovenskej republike, v ktorých súdy neuznali za preukázanú obvyklú licenčnú odmenu zistenú za používanie daných predmetov ochrany podľa preukázaných uzatvorených licenčných zmlúv na dané predmety ochrany a v ktorých svojvoľne určili za obvyklú licenčnú odmenu takú odmenu, aká bola uvedená v sadzobníku SOZA a za akú nezískal žiadny používateľ licencií na použitie takých predmetov ochrany, ktoré boli predmetom konania. Napadnuté rozhodnutia sú tak v zmysle už uvedeného zjavne svojvoľné, arbitrárne, nepresvedčivé a nepreskúmateľné, čím bolo ústavne neudržateľným spôsobom zasiahnuté do označených práv sťažovateľky.

16. Na základe uvedených dôvodov sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné práva sťažovateľa, upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 43 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, rozsudkom Okresného súdu Košice II zo dňa 12.06.2018 sp. zn. 36Cb/45/2016-168 výrokmi III. a IV., rozsudkom Krajského súdu v Košiciach zo dňa 28.02.2019 sp. zn. 2Cob/163/2018, uznesením Najvyššieho súdu SR zo dňa 29.04.2020 sp. zn. 3Obdo/26/2020 a uznesením Okresného súdu Košice II zo dňa 14.05.2019 sp. zn. 36Cb/45/2016, porušené boli.

2. Rozsudok Okresného súdu Košice II zo dňa 12.06.2018 sp. zn. 36Cb/45/2016-168 výroky III. a IV., rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 28.02.2019 sp. zn. 2Cob/163/2018, uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 29.04.2020 sp. zn. 3Obdo/26/2020 a uznesenie Okresného súdu Košice II zo dňa 14.05.2019 sp. zn. 36Cb/45/2016 sa zrušujú a vec sa vracia späť na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov konania vo výške 183,90 €, ktorú sú povinní Okresný súd Košice II, Krajský súd v Košiciach a Najvyšší súd SR spoločne a nerozdielne zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Relevantná právna úprava

17. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

18. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

19. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním, o postavení jeho sudcov a ich bezúhonnosť ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

20. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

21. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,
g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q), r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

22. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva...

Podľa čl. 43 ods. 1 ústavy sloboda vedeckého bádania a umenia sa zaručuje. Práva na výsledky tvorivej duševnej činnosti chráni zákon.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré stanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

III.1 K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozsudkom okresného súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu

23. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

24. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť a aj domáhal využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

25. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka využila jej dostupné právne prostriedky, na použitie ktorých bola oprávnená podľa ustanovení Civilného sporového poriadku, ktorými sa domáhala aj ochrany svojich základných práv. Proti rozsudku okresného súdu bola oprávnená podať odvolanie, o ktorom rozhodoval krajský súd, ktorý napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie na základe podaného odvolania aj vecne preskúmal a rozhodol o ňom napadnutým rozsudkom. Proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 2 Cob 163/2018 z 28. februára 2019 mala sťažovateľka k dispozícii mimoriadny opravný prostriedok v podobe dovolania, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľka dovolanie aj podala, pričom uplatnila dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

26. Najvyšší súd napadnutým uznesením sp. zn. 3 Obdo 26/2020 z 29. apríla 2020 dovolanie sťažovateľky odmietol ako procesne neprípustné, keďže dospel k záveru, že konanie pred krajským súdom nebolo poznačené sťažovateľkou tvrdenou vadou zmätočnosti. Zároveň však najvyšší súd pri skúmaní naplnenia sťažovateľkou uplatneného dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP posúdil jej dovoláciu námietku založenú na tvrdení o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozsudku odvolacím súdom, ktorý sa nezaoberal jej, pre rozhodnutie vo veci podstatnou, argumentáciou, a tak je jeho

rozhodnutie arbitrárne a nepreskúmateľné a vyhodnotil ju ako nedôvodnú, keďže napadnutý rozsudok odvolacieho súdu považoval v rozhodujúcej otázke za presvedčivo odôvodnený. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o dovolaní sťažovateľky v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu, pretože argumentácia uplatnená v ústavnej sťažnosti je totožná s argumentáciou uvedenou v dovolaní. Oprávnením, ale aj povinnosťou krajského súdu vo vzťahu k rozsudku súdu prvej inštancie a najvyššieho súdu vo vzťahu k dovolaním napadnutému rozsudku krajského súdu bolo v prípade zistenia zásahu do základných práv sťažovateľky týmto základným právam poskytnúť primeranú ochranu. V danej veci teda existoval orgán verejnej moci, ktorého právomoc poskytnúť základným právam sťažovateľky individuálnu ochranu predchádzala právomoci ústavného súdu. Za týchto okolností ústavný súd teda nemá oprávnenie preskúmať napadnutý rozsudok okresného súdu ani napadnutý rozsudok krajského súdu.

27. Vychádzajúc z uvedeného bolo preto potrebné ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2 K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením okresného súdu

28. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

29. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje

v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, III. ÚS 114/2010). Inými slovami, ústavná sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je nástrojom ochrany základných práv nastupujúcich po vyčerpaní všetkých dostupných prostriedkov ochrany práv uplatniteľných v súlade so zákonom v systéme orgánov verejnej moci (IV. ÚS 62/08, I. ÚS 279/09).

30. S poukazom na vymedzený princíp subsidiarity ústavný súd uvádza, že napadnuté uznesenie okresného súdu o výške trov konania je uznesením súdu prvej inštancie vydaným vyšším súdnym úradníkom, proti ktorému procesnoprávna úprava v § 239 ods. 1 CSP pripúšťa podanie sťažnosti ako prostriedku procesnej obrany. Okresný súd o tom sťažovateľku v napadnutom uznesení riadne poučil. Z obsahu ústavnej sťažnosti ani jej príloh však nevyplýva, že by sťažovateľka proti napadnutému uzneseniu podala sťažnosť.

31. Nevyužitie zákonnej možnosti podať sťažnosť nemožno preto nahrádzať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv.

32. Meritórne preskúmanie ústavnej sťažnosti sťažovateľky ústavným súdom v situácii, keď nevyužila právny prostriedok ochrany svojich základných práv, ktorý jej zákon účinne poskytoval, t. j. nepodala sťažnosť, hoci ho podať mohla a mala, by bolo porušením princípu subsidiarity ako atribútu vzťahu medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (obdobne I. ÚS 728/2016). Sťažovateľka tiež netvrdila (tým menej preukazovala), že sťažnosť nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Preto zo strany ústavného súdu neprichádza do úvahy ani prípadný postup podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

33. Vzhľadom na tieto skutočnosti a závery ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky smerujúcu proti napadnutému uzneseniu okresného súdu z dôvodu jej neprípustnosti [§ 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde].

III.3 K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu

34. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

35. Právo na súdnu ochranu sa v civilnom sporovom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred súdom vrátane dovolacích konaní, v ktorých sa (popri všeobecných procesných podmienkach) uplatňujú aj ďalšie, osobitné procesné podmienky dovolacieho konania.

36. V nadväznosti na uvedené východiská ústavný súd, poukazujúc na svoju doterajšiu judikatúru, považuje za potrebné zdôrazniť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia

súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

37. Z týchto právnych názorov ústavný súd vychádzal aj pri predbežnom prerokovaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľky.

38. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovateľka vyvodzovala prípustnosť svojho dovolania z § 420 písm. f) CSP, pretože podľa jej názoru sa odvolací súd nevysporiadal s jej odvolacími námietkami, v dôsledku čoho došlo k arbitrárnemu rozhodnutiu. Z napadnutého rozsudku krajského súdu nie je podľa sťažovateľky zrejmé, akými úvahami sa odvolací súd riadil, keď poskytol neoprávnenému používateľovi výhodu oproti oprávneným používateľom, ktorí získavali licenciu na používanie ním kolektívne spravovaných diel za iných podmienok, ako to ustálili konajúce súdy v rozhodovanom spore.

39. Ústavný súd z odôvodnenia napadnutého uznesenia zistil, že najvyšší súd, v nadväznosti na sťažovateľkou uplatnený dôvod prípustnosti dovolania, poukazujúc na relevantnú judikatúru najvyššieho súdu, uviedol, že prípustnosť dovolania na základe tvrdenej nepreskúmateľnosti rozhodnutia môže byť daná v prípadoch, ak odvolací súd nedostatočným odôvodnením svojho rozhodnutia znemožní strane v dovolaní uplatniť dovolací dôvod podľa § 432 CSP, t. j. namietat' nesprávne právne posúdenie veci; ak odvolací súd uskutoční výklad právneho predpisu na zistený skutkový stav veci, ktorý je ústavne nesúladný, svojvoľný a bez presvedčivého a racionálneho logického odôvodnenia alebo ak sa odvolací súd nevysporiada so skutočnosťou, ktorá je kľúčová pre rozhodovaný spor a má podstatný vplyv na výsledok konania.

V rozhodovanom spore však podľa názoru dovolacieho súdu nešlo o žiadnu z už uvedených výnimiek. Najvyšší súd poukázal na to, že z obsahu dovolania je zrejmé, že sťažovateľka ním vyjadrila len svoj nesúhlas s tým, že konajúce súdy jej žalobe nevyhoveli v plnom rozsahu, ale len čiastočne. V tejto súvislosti najvyšší súd poukázal na uznesenie

sp. zn. 3 Obdo 2/2019 z 11. apríla 2019, v ktorom konštatoval, že „*prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) C. s. p. nezakladá, všeobecná nespokojnosť dovolateľa s rozhodnutím odvolacieho súdu (prípadne aj súdu prvej inštancie), ktoré vyznelo v jeho neprospech... “.*

K námietke arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu najvyšší súd uviedol, že „...*konajúce súdy svoj záver o ustálení výšky bezdôvodného obohatenia presvedčivým spôsobom odôvodnili, keď skonštatovali, že rozhodujúca je obvyklá výška odplaty v danom čase a mieste, a nie sadzobníkom žalobcu jednostranne určená výška odplaty. Predmetný, záver súdov nižšej inštancie pritom zodpovedá spôsobu určenia bezdôvodného obohatenia získaného plnením bez právneho dôvodu podľa § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka, vrátane určenia toho, koho zaťažuje dôkazné bremeno na preukázanie výšky bezdôvodného obohatenia (k tomu viď aj 3Obo/5/2019).*

6.1. *Správnosť (prípadne nesprávnosť) záveru súdov nižšej inštancie, či pri určení výšky bezdôvodného obohatenia je rozhodujúca výška odplaty, ktorú požaduje iná organizácia kolektívnej správy autorských práv, je predovšetkým otázkou výkladu a aplikácie ustanovenia § 56 ods. 1 zákona č. 618/2003 Z. z., a teda týka sa právneho posúdenia veci. Z uvedeného je tak zrejmé, že dovolateľ nesúhlasí predovšetkým s právnym posúdením veci konajúcimi súdmi, ktoré je však možné uplatniť v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 432 C. s. p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 C. s. p., a nie v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 431 C. s. p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné podľa § 420 C. s. p. Predmetná skutočnosť vyplýva aj z judikátu č. 24/2017, podľa ktorého nesprávne právne posúdenie veci nezakladá procesnú vadu zmätočnosti. Tento judikatórny záver platí aj v prípadoch, kedy je prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 C. s. p. vylúčená s poukazom na znenie ustanovenia § 422 C. s. p., ako je tomu v rozhodovanom spore.*

6.2. *Dovolací súd z uvedeného dôvodu konštatuje, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní neznemožnil žalobcovi realizáciu jemu patriacich procesných práv, a preto konanie pred krajským súdom nebolo poznačené dovolateľom tvrdenou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f) C. s. p.*

6.3. *Na predmetnom závere (keďže odôvodnenie rozsudkov súdov nižšej inštancie je presvedčivé v otázke kľúčovej pre rozhodnutie v spore) nemôže nič zmeniť ani odkaz*

žalobcu na viaceré rozsudky okresných a krajských súdov, ktoré sa s jeho argumentáciou stotožnili a jeho žalobám vyhovel v celom rozsahu. Osobitne považuje dovolací súd za potrebné uviesť, že zo strany dovolateľa je nanajvýš nekorektné v dovolacom konaní argumentovať rozsudkami pre zmeškanie vydanými okresnými súdmi, keďže pri ich vydávaní sa neskúma ani len právny základ uplatneného nároku, ale len splnenie podmienok podľa § 273, resp. § 274 C. s. p.“.

40. V nadväznosti na uvedené a citované časti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd pripomína, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie ním označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Civilný sporový poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odoprenie prístupu sťažovateľky k súdnej ochrane v konaní o dovolaní.

41. Najvyšší súd sa tak ako dovolací súd v napadnutom uznesení podľa názoru ústavného súdu zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal s námietkou sťažovateľky, ktorou odôvodňovala prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Vzhľadom na to, že dospel k záveru, že konanie pred okresným súdom a krajským súdom nebolo poznačené namietanou vadou zmatečnosti definovanou v § 420 písm. f) CSP, jej dovolanie odmietol ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je procesne prípustné [§ 447 písm. c) CSP].

42. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia možno vyvodit', že najvyšší súd odmietnutie dovolania sťažovateľky dostatočným a presvedčivým spôsobom odôvodnil, pričom tento jeho záver nemožno považovať za arbitrárny. Ústavný súd pri preskúmvaní napadnutého uznesenia nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup dovolacieho súdu (v medziach posudzovanej prípustnosti dovolania, pozn.), t. j. postup,

ktorý by nemal oporu v zákone. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že najvyšší súd sa ústavne akceptovateľným spôsobom zaoberal a aj vysporiadal so sťažovateľkou namietaným dovolacím dôvodom, vysvetlil, prečo sa nestotožnil s jej názorom, že odvolacie rozhodnutie nie je náležité odôvodnené, pričom konštatoval, že *konajúce súdy svoj záver o ustálení výšky bezdôvodného obohatenia presvedčivým spôsobom odôvodnili, keď skonštatovali, že rozhodujúca je obvyklá výška odplaty v danom čase a mieste, ktorú nemožno stotožniť s výškou odplaty jednostranne určenou sadzobníkom sťažovateľky. Najvyšší súd zároveň zdôraznil, že námietka sťažovateľky týkajúca sa nesprávnosti záveru súdov nižšej inštancie, zohľadňujúcej pri určení výšky bezdôvodného obohatenia výšku odplaty, ktorú požaduje iná organizácia kolektívnej správy autorských práv, je predovšetkým otázkou výkladu a aplikácie ustanovenia § 56 ods. 1 zákona č. 618/2003 Z. z., a teda spadá pod právne posúdenie veci. Sťažovateľka tak v skutočnosti namieta nesprávne právne posúdenie veci konajúcimi súdmi, ktoré však predstavuje dovolací dôvod podľa § 432 CSP pre dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, a nie pre dovolanie opierajúce svoju prípustnosť o § 420 CSP.*

43. Z uvedeného vyplýva, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľka namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení.

44. Keďže ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti nezistil v právnych záveroch napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nič, čo by nasvedčovalo ich arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti, odmietol ústavnú sťažnosť aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú z už popísaných dôvodov.

45. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 43 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd konštatuje, že ich porušenie sťažovateľka namieta v priamej príčinnej súvislosti s namietaným porušením

základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci nemohlo dôjsť ani k porušeniu uvedených práv. Ústavný súd preto aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietol pri predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

46. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. februára 2021

Peter Molnár
predseda senátu